

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

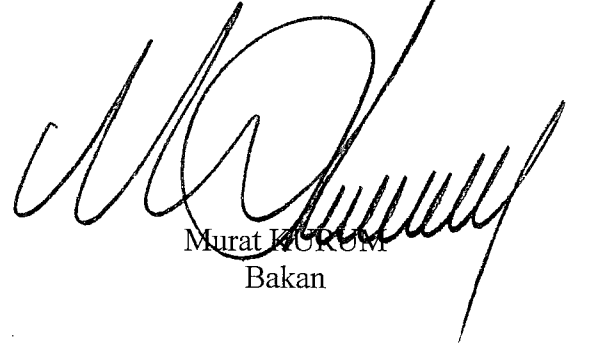
Sayı :30824082-610 128732
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Haziran 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önermeleri incelenmiş olup, söz konusu önermelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (1 Adet- 9 Sayfa)
- Cevap Yazısı (72 Adet, 161 Sayfa)

T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN SÜLEYMAN GİRGİN'İN
TBMM 7/28972 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULARI VE CEVAPLARI**

SORULAR:

UNESCO tarafından Dünya Dostluk ve Barış Köyü ilan edilen Kayaköy beş bin yıllık tarihiyle her yıl binlerce yerli ve yabancı turistin ziyaretine uğramaktadır. Kayaköy kentsel ve arkeolojik sit alanları, doğal güzellikleri ve farklı kültürleri içeren zengin öğelerle donatılmış yapısı itibarıyla dünyanın en gözde turistik noktalarından biridir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca; Muğla ili, Fethiye ilçesi, Kayaköy mahallesi ve Ölüdeniz mahallesi sınırlarında bulunan 2.182,5 hektarlık yüzölçümündeki alan (2019A011 Ruhsat Numarası ve 3389699 Erişim Numaralı Saha); Sondaj Yönetimi ile Jeotermal Kaynaklar Arama Faaliyeti adı altında ihale edilmiştir. İhaleyi alan yatırımcıya izin ve ruhsatlar ilgili bakanlıkça verilmiştir. Yatırımcının söz konusu faaliyete başlamak amacı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na vermiş olduğu Proje Tanıtım Dosyası, ilgili bakanlıkça uygun görülerek ÇED Yapım Süreci 30.03.2020 tarihinde başlatılmıştır.

Jeotermal kaynak arama faaliyetinin gerçekleştirileceği 2.182,5 hektar yüzölçümündeki alan içerisinde, her biri en az 10.000 m2 lik yüzölçümlü sahayı kaplayan 6 adet sondaj kuyusu noktası belirlenmiştir.

Bu alanlarda böyle bir jeotermal kaynak arama faaliyeti hem kendi çevre mevzuatımıza hem de imzaladığımız uluslararası sözleşmelere aykırıdır.

İhaleye konu jeotermal kaynak arama faaliyeti ulusal mevzuat açısından şu hüküm ve kararlara aykırıdır;

- Muğla ili, Fethiye ilçesi, 05.07.1988 tarih ve 88/13019 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi (Ö.Ç.K) olarak ilan ve tespit edilmiştir. Bölgenin flora ve fauna açısından zenginliği, korunacak alanların daha da genişletilmesi gereğini oluşturduğundan; 18.01.1990 tarih ve 90/77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 02.03.1990 tarih ve 20449 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren ÖÇK sınır değişikliği yapılmıştır. Yapılan inceleme, tespit ve değerlendirmeler sonucunda, 08.11.2006 tarih ve 2006/11266 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 09.12.2006 tarih ve 26371 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren sınır değişikliği tekrar yapılmış ve Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi son halini almıştır.
- Söz konusu proje ile sondaj kuyusu açılması planlanan noktaların tamamı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından tespit ve tescil edilmiş hassas ekosistemlerdir ve bu

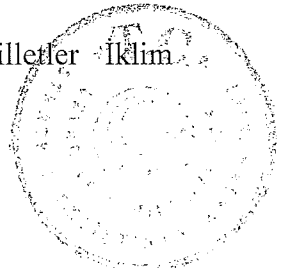
**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**

ekosistemlerin hassasiyeti, içlerinde barındırdıkları nadir ve nesli tehlike altındaki türler ve yaşam alanlarından kaynaklanmaktadır. İhaleye konu 6 adet sondaj kuyusu;

- 2 tanesi Ölüdeniz Lagünü Arkeolojik Sit ve Doğal Sit alanı (Kesin Korunacak Hassas Alan) içerisinde, (Çevre Şehircilik Bakanlığı'nca 04.03.2020 tarih ve 31058 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak ilan edilen Kesin Korunacak Hassas Alan)
 - 1 tanesi Kayaköy mahallesi Soğuksu Plajı Mevkiinde Doğal Sit Alanı içerisinde (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca 04.03.2020 tarih ve 31058 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak ilan edilen Kesin Korunacak Hassas Alan),
 - 1 tanesi Delikliburun-Gemiler Plajında Arkeolojik Sit ve Doğal Sit Alanı içerisinde (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca 04.03.2020 tarih ve 31508 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak ilan edilen Kesin Korunacak Hassas Alan),
 - 2 tanesi Darboğaz Plajı kuzeyindeki Oyukbaşı Tepesi Mevkiinde Doğal Sit Alanı içerisinde bulunmaktadır.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlatılan, 4 Mevsim Esaslı Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu uyarınca; Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Merkez Komisyonu'nca karar alınıp, Cumhurbaşkanlığı Makamı'nca onaylanan ve 04.03.2020 tarih ve 31058 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren karar gereği; "Kesin Korunacak Hassas Alanlar" olarak tespit, tescil ve ilan edilmiş bu ve benzeri alanlarda bu tür yatırımlara izin ve ruhsat verilebilmesi kabul edilebilir bir durum değildir.
- 25.01.2017 tarih ve 29959 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Doğal Sit Alanları Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararı" uyarınca, Kesin Korunacak Alanlar: Kaynak değerlerinin korunması için; alan kullanımı ve alana tüm etkilerin sınırlandırıldığı gerektiğinde insanların bölgeye girişlerin engellendiği, bilimsel araştırmalar, eğitim ya da çevresel izleme amacıyla özel önlemler alınarak korunacak kara, su, deniz alanları olup, Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilerek yapı yasağı getirilen mutlak korunması gereken alanlardır.

Anayasamızın 90. maddesi uyarınca "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası Andlaşmalar kanun hükmündedir." Bu nedenle taraf olunan uluslararası sözleşmelerin hükümlerine aykırı kararlar almak ve uygulamalar yapmak kanuna aykırıdır. Uluslararası mevzuat açısından şu anlaşmalara aykırıdır.

- Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşam Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (Bern Sözleşmesi),
- Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi (Barselona Sözleşmesi),
- Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi,

**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**

- Denizde Kara Kaynaklı Kirliliğin Önlenmesi Sözleşmesi (Paris Sözleşmesi)
- Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (Floransa Sözleşmesi),
- Dünya, Kültür ve Tabiat Mirasının Korunması Hakkında Sözleşme (Dünya Mirası Sözleşmesi),
- Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stockholm Sözleşmesi (Stockholm Sözleşmesi),
- Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaret Sözleşmesi (CITES Sözleşmesi),
- Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Sözleşme (Viyana Sözleşmesi),
- Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (Ramsar Sözleşmesi),
- Uzun Menzilli Sınır Ötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi.

Sürdürülebilir enerji kaynağı olarak görülen Jeotermal Enerji Santralleri (JES) de tıpkı RES'ler (Rüzgar Enerji Santrali) ve HES'ler (Hidroelektrik Enerji Santrali) gibi hatalı yer seçimi ya da göz ardı edilen olumsuz çevresel etkileri nedeniyle geri dönülmez tahribatlar yaratmaktadır (Tıpkı Çeşme Yarımadası'ndaki RES'ler ve Fırtına Vadisi'ndeki HES'ler gibi). Muğla ili dışında, Türkiye'nin; Manisa, Denizli, İzmir, Çanakkale, Afyon, Van, Elazığ, Bolu gibi birçok ilinde kontrolsüz ve denetimsiz jeotermal enerji yatırımları ekosistemleri tehdit etmektedir.

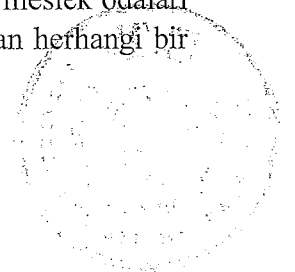
Fethiye'nin kesin korunacak alan statüsündeki bu en hassas ekosistemleri üzerinde, özellikle de turizm açısından yüksek potansiyelli rant alanlarında adeta etrafından dolaşarak bir turizm yatırımı için ön açma girişimi olduğu izlenimi veren bu tip girişimlerin acilen durdurulması gerektiği açıktır.

Fethiye'de planlanan bu sondaj çalışmaları ile zehirli gazların atmosfere salınımı, zehirli kimyasallarla dolu akışkanların toprağa, dere ve kanallara, yer altı sularına ve denizlere boşaltılması ile Kesin Korunacak Hassas Alan statüsündeki nadir ve hassas ekosistemlerde ve Arkeolojik Sit alanlarında telafisi imkansız hasarlar yaratacağı açıktır.

Muğla ili, Fethiye ilçesi, Kayaköy Mahallesi ve Ölüdeniz mahallesi sınırlarında bulunan 2.182,5 hektarlık yüzölçümündeki alanın (2019A011 Ruhsat Numarası ve 33896699 Erişim Numaralı Saha), "Sondaj Yöntemi ile Jeotermal Kaynaklar Arama Faaliyeti" adı altında ihale yöntemi ile Abdulvahap Çelik isimli yatırımcıya Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı'nca verilmiş olan izin ve ruhsatların iptal edilmesi, yatırımcının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunduğu Proje Tanıtım Dosyasının uygun görülmesi üzerine başlatılan ÇED Yapım Süreci'nin durdurulması ve projeden vazgeçilmesi gerektiği açıktır.

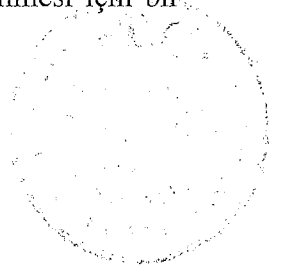
Bu bağlamda;

- 1) Fethiye gibi önemli ve çevre varlığı açısından hassas bir bölgede böyle bir ticari faaliyetin yapılmasına karar verilmesi öncesinde yerel yönetimden, meslek odaları ve bölgedeki demokratik kitle örgütlerine kadar bölge kamuoyundan herhangi bir görüş alınmış mıdır?

- 2) Yatırımcı tarafından Bakanlığa verilen Proje Tanıtım Dosyasında, sondaj sahalarında oluşan yaklaşık 6000 m³ hafriyat atığının ve kesim yapılacak ağaç ve bitkilerin bölgedeki en yakın noktada depolanacağı belirtilmiştir. Harabiyet ve sondaj çalışmaları sırasında oluşacak gürültü insan varlığından izole olarak bölgede yaşayan hayvan türlerinin bu alanlardan ayrılmasına, yaşam alanlarının daralmasına yol açacak, yaşamlarının sürdürülebilirliğini de tehdit edecektir. Yapılacak çalışmalar, aynı zamanda faaliyet alanları içerisinde bulunan Akkula Deresi, Harnupluçukur Deresi ve Kuyuçukuru Deresinin de doğal yataklarına zarar verecek, sondaj sırasında çıkan sondaj çamurları, kimyasal içerikli yeraltı sularının, pasa atıklarının, sıvı veya katı atıklar çevre kirliliği ve tahribatı yaratacak, yüzeysel emilim ve bu dereler vasıtasıyla Akdeniz'e ulaşarak denizel alandaki ekosistemleri yok edecektir. Bu sorunların giderilmesi için ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?
- 3) Bakanlığa sunulan Proje Tanıtım Dosyası'nda çalışma alanlarının içerisinde veya yakın çevresinde korunması gereken alanlar içerisinde bulunmadığı, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli alanlar içerisinde bulunmadığının belirtilmiş olması, alandaki flora ve fauna çeşitliliğinin Türkiye'nin her yerinde bol miktarda mevcut bulunduğundan bahisle nesillerin tehlikeye girmesinin söz konusu olamayacağının belirtilmiş olması, yapılan araştırma ve proje çalışmalarının yetersizliğini ve ciddiyetsizliğini ortaya koymaktadır. Bu ciddiyetsizlikle bu kadar hassas bir bölgede bir faaliyet yapılabileceğini düşünüyor musunuz?
- 4) ÇED Yapım Sürecinin durdurulması ve projeden tamamen vazgeçilmesi için bir adım atacak mısınız?

CEVAPLAR:

Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden alınan bilgilere göre;

Muğla İli, Fethiye İlçesi, Kayaköy ve Ölüdeniz Mahallesi sınırlarında bulunan 2.182,5 hektarlık yüzölçümündeki alanın (2019A011 Ruhsat Numarası ve 3389699 Erişim Numaralı Saha), 'Sondaj Yöntemi ile Jeotermal Kaynaklar Arama Faaliyeti' ile ilgili hazırlanan Proje Tanıtım Dosyası 26/03/2020 tarihinde Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne sunulmuştur.

25/11/2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğince söz konusu projenin ilgili Yönetmeliğin Ek-3'nde yer alan Genel Formata esas alınarak hazırlanıp hazırlanmadığı Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce kontrol edilmiş, genel formata uygun hazırlanmış olması sebebiyle uygun bulunmuştur. Dosyanın adı geçen yönetmelikte yer alan formata uygun olduğunun kontrolünün yapılması ve onay verilmesi Proje Tanıtım Dosyasına uygunluk verilmesi anlamını taşımamaktadır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce Proje Tanıtım Dosyasında yapılan inceleme sonucunda; bahse konu izin talep alanlarının kısmen 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 109. maddesine göre 03.03.2020 tarihli ve 2221 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile onaylanan ve 04.03.2020 tarihli ve 31058 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak ilan edilen Kesin Korunacak Hassas Alan, kısmen mülga Muğla Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 13.11.1982 tarihli ve A-4020 sayılı kararı ile tescilli I. Derece Doğal Sit Alanı sınırları ve 2872 Sayılı Çevre Kanunu kapsamında ilan edilen Fethiye-Göcek Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde kaldığı tespit edilmiştir.

Faaliyet alanının mutlak koruma gerektiren "Kesin Korunacak Hassas Alan" tanımlı alanda kalması ve mevcut flora, fauna, ekosistemde ve alanda yer alan bitki bütünlüğüne zarar verecek olması nedeniyle söz konusu arama faaliyetinin uygun görülmemiş olup, 04/05/2020 tarih ve 21682 sayılı Muğla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz yazısı ile yapılması planlanan Sondaj Yöntemi ile Jeotermal Kaynak Arama faaliyeti ile ilgili ÇED süreci iptal edilmiştir.

